

گزیده‌هایی از راديو آزادی

آريایی يا اسلامي؟ تاجيکستان قوانين نام‌گذاري کودکان را سخت‌تر مي‌کند

بخش تاجيک راديو اروپاي آزاد/راديو آزادي

کمتر از یک دقیقه پیش

با حذف قريب به نيمي از نام‌های موجود در فهرست رسمي نام‌های نوزادان در تاجيکستان، والدين با محدوديت‌های فزاينده‌ای در انتخاب نام برای فرزندشان روبه‌رو هستند (عکس آرشیوی)

وقتي صدبرگ و همسرش تلاش کردند نام «طیبه» را برای نوزادشان انتخاب کنند، تصور می‌کردند صرفاً نام مادر بزرگش را برای دخترشان برگزیده‌اند.

اما در واقع وارد تازه‌ترین دور از «بازی نام‌گذاري» در تاجيکستان شدند؛ روندی که در سال‌های اخير با ترویج نام‌هایی با ریشه فارسی و ملی‌گرایانه همراه بوده و بخشی از کارزار مقامات برای حذف سنت‌های تفرقه‌برانگیز و آشکارا اسلامي به شمار می‌رود.

صدبرگ و همسرش برای ثبت تولد نوزادشان به اداره ثبت احوال محلی مراجعه کردند، اما کارمند مربوطه از صدور شناسنامه خودداری کرد و گفت این نام در فهرست حدود ۴۰۰۰ نام مورد تأیید دولت نیست. این در حالی است که هم‌زمان اعلام شده که فهرست «نام‌های ملی تاجيکی» در حال بازنگری است و قرار است نزدیک به نيمي از نام‌ها، که بیشترشان عربي هستند، حذف شوند.

صدربرگ گفت: «به ما گفته شد اگر می‌خواهیم سریع شناسنامه بگیریم، باید نام دیگری از داخل کتاب انتخاب کنیم. ثبت‌کننده توضیح داد اگر اصرار داشته باشیم دخترمان را طیبه بنامیم، باید برای تأیید به کمیته دولتی زبان درخواست بدهیم».

صدربرگ، ساکن منطقه شمالی سُغد که فقط نام کوچک خود را بیان کرده، گفت خانواده در نهایت به دلیل این‌که نمی‌توانستند چند هفته منتظر تصمیم مقامات در دوشنبه بمانند، نام دیگری یعنی «انیسا» را از فهرست انتخاب کردند. این خانواده در حال آماده شدن برای مهاجرت به روسیه هستند، جایی که همسرش به عنوان کارگر مهاجر مشغول به کار است.

فهرست رسمی نام‌های نوزادان نخستین بار نزدیک به یک دهه پیش معرفی شد و تاکنون چندین بار مورد بازنگری قرار گرفته است.

دلوار کریموف، مقام ارشد کمیته دولتی زبان و اصطلاحات، گفت فهرست بازنگری‌شده در ماه فوریه به تصویب دولت رسیده و برای انتشار ارسال شده است، اما زمان انتشار آن را مشخص نکرد.

کریموف گفت این کمیته ۱۷۴۵ نام را از فهرست قبلی که شامل چهار هزار و ۵۶ نام بود حذف کرده و ۹۶۵ نام جدید افزوده است؛ نام‌هایی که از سوی مقام‌ها «نام‌های زیبای آریایی» توصیف شده‌اند و به نام‌های ریشه‌دار در فرهنگ تاجیکی و میراث باستانی فارسی اشاره دارند.

دولت می‌گوید این کارزار در راستای ترویج فرهنگ و سنت‌های تاجیکی و مقابله با آنچه «تأثیرات بیگانه» می‌خواند، انجام می‌شود.

با این حال، بسیاری از تاجیک‌ها می‌گویند این اقدامات در عمل سنت‌ها و آیین‌های اسلامی را هدف گرفته است، سنت‌هایی که در این کشور عمدتاً مسلمان با جمعیتی بیش از ۱۰ میلیون نفر، محبوب‌تر شده‌اند.

دیدبان حقوق بشر و دیگر تحلیلگران می‌گویند اقدامات تاجیکستان علیه مظاهر آشکار اسلامی، مانند ممنوعیت حجاب و نقاب، محدود کردن حضور در مساجد و نظارت بر ریش مردان، عمدتاً ناشی از نگرانی

دولت اقتدارگرا از شکل‌گیری مخالفت‌های سیاسی، دغدغه‌های مربوط به افراط‌گرایی، و تمایل به تحمیل یک هویت فرهنگی سکولار و مورد تأیید دولت است.

«نام‌های خارجی باعث ایجاد تفرقه شده‌اند»

پارلمان تاجیکستان در سال ۲۰۱۶ به‌طور رسمی نام‌هایی را که به‌گفته آن «بیگانه» و با آوای عربی بودند، ممنوع کرد.

وزیر دادگستری وقت هنگام قرائت اصلاحیه‌های پیشنهادی قوانین خانواده و ثبت احوال به نمایندگان گفت چنین نام‌هایی «باعث ایجاد شکاف در جامعه شده‌اند».

این اصلاحیه‌ها همچنین افزودن عناوین یا پسوندهای اسلامی و عربی، مانند ملا، خلیفه، شیخ، امیر و صوفی، به نام مردان را ممنوع کرد.

در ادامه همان سال، تاجیکستان همچنین گذاشتن نام خانوادگی با پسوندهای روسی مانند «-وف» و «-یف» را برای نوزادان ممنوع اعلام کرد.

دولت هرگز به‌طور صریح نام‌های اسلامی را ممنوع نکرده است، اما بارها از شهروندان خواسته نام‌های «کاملاً» تاجیکی-فارسی را انتخاب کنند.

این اقدامات در شرایطی انجام شد که نام‌های مرتبط با چهره‌های برجسته اسلامی، مانند سمیه، خدیجه، محمد و ابوبکر، به‌طور فزاینده‌ای رایج‌تر می‌شد و بازتابی از افزایش نفوذ اسلام در جامعه بود.

فهرست نام‌های مورد تأیید همزمان با کارزارهای گسترده‌تر علیه پوشش اسلامی شکل گرفت. در سال ۲۰۲۴، تاجیکستان به‌طور رسمی «لباس‌های بیگانه با فرهنگ تاجیکی» را ممنوع اعلام کرد؛ عبارتی که مقام‌ها معمولاً برای اشاره به حجاب به کار می‌برند. ممنوعیت غیررسمی حجاب نیز سال‌هاست وجود دارد.

مأموران اجرای قانون همچنین به‌طور منظم آنچه بسیاری از تاجیک‌ها «ممنوعیت غیررسمی ریش‌های پرپشت» می‌نامند را اعمال می‌کنند؛ به این صورت که مردان را بازداشت کرده و به‌زور ریش‌شان را می‌تراشند.

یک شهروند دوشنبه که نخواست نامش فاش شود، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت اوایل امسال پس از بازگشت از ترکیه، در فرودگاه بین‌المللی دوشنبه متوقف شد، زیرا مأموران گفتند ریشش «بیش از حد بلند» است.

این مرد حدوداً سی‌ساله گفت: «به من دستور دادند قبل از عبور از بخش کنترل گذرنامه ریشم را بتراشم. از این می‌ترسیدم که اگر اعتراض کنم بازداشت شوم، بنابراین اطاعت کردم».

مقام‌ها همچنین ده‌ها مدرسه دینی و مسجد را تعطیل کرده‌اند، دانشجویان را از مدارس دینی خارج از کشور فراخوانده‌اند و امامان مساجد را مستقیماً منصوب کرده‌اند.

«نام‌های آریایی»

یک تاریخ‌دان ساکن دوشنبه که به‌دلیل نگرانی از پیامدها نخواست نامش فاش شود، گفت: «مردم باید آزاد باشند نام فرزندان‌شان، نوع پوشش‌شان یا حتی اندازه ریش‌شان را انتخاب کنند؛ این‌ها مسائل سیاسی نیستند».

او افزود: «دولت پیش‌تر حزب نهضت اسلامی را به این دلیل که تهدیدی سیاسی تلقی می‌شد ممنوع کرد. اما نام‌ها، پوشش و ریش نماد مقاومت نیستند. برخورد با آن‌ها به‌عنوان چنین نمادهایی نوعی بدگمانی است.»

در فرودگاه خجند در شمال کشور، یک کارگر مهاجر ۳۵ ساله تاجیک که عازم روسیه بود، گفت با «نام‌های زیبا» مخالف نیست، اما ترجیح می‌دهد پسوندهای روسی در نام خانوادگی حفظ شوند.

او به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «من در روسیه کار می‌کنم. یک میلیون تاجیک در روسیه کار می‌کنند. احتمالاً فرزندان ما هم آن‌جا کار خواهند کرد. نام‌های خانوادگی با پسوند روسی فقط زندگی ما را ساده‌تر می‌کند.»

این مطلب بخشی از:

گزیده‌هایی از رادیو آزادی

فراتر از خبر

از گوشه و کنار جهان

بایگانی

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.